3) suitable or appropriate for adults and children (a family amusement park);
4) not containing obscene language (a family newspaper).

Analysis of dictionaries of synonyms of the English language [4] allowed us to build the following synonymous paradigm: *group, home, menage, house, background, kin, household, clan, relations, folks,* etc. Analysis of the synonymous series of the noun *family* showed that this token is the dominant of the synonymous series to which it belongs. The token *family* does not have a synonym that would match exactly with her in content. The members of the paradigm correlate with each other only by one or more meanings or shades of meanings of the semantic structure of the basic token and characterize the concept by different parameters and features.

For example, the synonym *household* has only one common semantic feature with the token *family* – a house and ies occupants regarded as a unit, all other semantic features are different. The only common meaning of the token *home* is a family living together. The token *menage* is close in meaning to the base token: all the people who live together in one house, the members of a household. The common meaning of the synonym *relations* is: a person who is connected by blood or marriage; a kinsman or kinswoman.

Thus, the token *family* can be considered the name of the concept of FAMILY.

REFERENCES

1. Воркачев С. Г. Постулаты лингвоконцептологии. Волгоград: Парадигма, 2005. Т. 1. С. 10-13.
2. Попова З.Д., Стернин И.А. Очерки по когнитивной лингвистике. Воронеж: Истоки, 2002. 192 с.
3. Приходько А. М. Концепти і концептосистеми в когнітивно-дискурсивній парадигмі лінгвістики. Запоріжжя: Прем'єр, 2008. 322 с.
4. Collins English Dictionary – Complete and Unabridged URL: https://www.collinsdictionary.com/ dictionary/english. (дата звернення 18.03.2022)
5. Longman Dictionary of Contemporary English URL: www.ldoceonline.com. (Дата звернення 10.03.2022)
6. Oxford Advanced Learner's dictionary of Current English URL: www.oxfordlearnersdictionaries.com (дата звернення 24.03.2022)

Петриченко Я. В.
група 032
Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка
Науковий керівник – канд. пед. наук, ст. викладач Коробова Ю. В.

КЕЙС-ТЕХНОЛОГІЯ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В СТАРШІЙ ШКОЛІ

Сучасні зміни в організації освітнього процесу в ЗЗСО пов'язані з пошуком нових ефективних підходів і технологій навчання старшокласників англійської мови (АМ), які спрямовані як на виховання відповідальної особистості, здатної до самоосвіти і саморозвитку, так і на формування в неї вмінь критичного мислення, вмінь опрацьовувати різноманітну інформацію, використовувати набуті знання та навички для творчого розв'язання проблем, прагнення змінити на краще власне життя і майбутнє своєї країни. Однією з перспективних технологій навчання АМ учнів старших класів уважається кейс-технологія (*case study method*).

Існують різні формулювання терміну «*case study*», який визначається як детальний опис розвитку людини, групи людей або ситуації за певний період часу [11], або як детальне дослідження окремого випадку, що належить до деякого класу феноменів [7, с. 19]. Кейс-технологія є синтезом проблемного навчання, інформаційно-комунікаційних технологій та методу проєктів. У своєму сучасному вигляді вона була вперше застосована у 1870 році в

Гарвардській школі бізнесу, яка відома своїми інноваціями. В Україні вчителі АМ застосовують як закордонний так і вітчизняний досвід формування вмінь різних видів мовленнєвої діяльності на уроці з використанням кейс-технології.

Проблему використання кейс-технології в освіті досліджували такі українські вчені як С. Ковальова, Е. Михайлова, Т. Пащенко, О. Сидоренко, Ю. Сурмін [2; 3; 5; 6; 7]. Розглянуто такі аспекти застосування кейс-технології: визначено ключові положення сутності методу [2; 7], надано класифікації кейсів [7], запропоновано моделі кейсів [6; 9], проаналізовано ефективність використання кейс-технології у навчанні іноземних мов [1].

Кейс-технологія – це узагальнена назва навчальних технологій, які є методами аналізу ситуацій, а саме: метод ігрового проектування, метод дискусії, метод розбору ділової кореспонденції, метод ситуаційного аналізу, метод інциденту, метод ситуаційно-рольових ігор. Суть технології полягає в тому, що учні отримують від учителя пакет документів (кейс), за допомогою яких або виявляють проблему та шляхи її вирішення, або виробляють варіанти виходу зі складної ситуації, коли проблема зазначена.

Щоб застосувати кейс-технологію, в першу чергу потрібно створити сам кейс у вигляді єдиного інформаційного комплексу. Як правило, кейс містить такі елементи: ситуація (випадок, проблема, історія з реального життя); допоміжна інформація, необхідна для аналізу кейсу, тобто контекст ситуації (хронологічний, історичний, контекст місця, особливості дії або учасників ситуації); коментар ситуації, репрезентований автором; питання або завдання для роботи з кейсом; додатки [1]. Кейс може бути друкованим (містити графіки, таблиці, діаграми, ілюстрації, інформацію з різних джерел у вигляді текстів) або може містити аудіо-, відеоматеріали.

Робота з використання кейс-технології відбувається у декілька етапів: на першому етапі учні вивчають матеріали кейсу індивідуально у вигляді домашнього завдання. Така підготовка зробить роботу учнів більш продуктивною. На другому етапі вчитель ділить учнів на групи, видає кейс і пояснює етапи роботи та завдання. На етапі підведення підсумків учитель інформує про вирішення проблеми в реальному житті або обґрунтовує власну версію і обов'язково оприлюднює кращі результати, оцінює роботу кожної групи і кожного учня. Використання кейс-методу повинно бути методично, організаційно і педагогічно зумовленим і забезпеченим як на рівні організації навчально-виховного процесу ЗЗСО, так і на рівні планування його кожним учителем.

Науковцями запропоновано різні класифікації кейсів за певними критеріями, а саме: за формою, суб'єктом, ступенем складності, обсягом, сюжетом. Центр кейсів (*Case centre),* найбільший світовий репозитарій колекції кейсів для навчання, пропонує свою типологію кейсів [11]: кейси-випадки, кейси-вправи, допоміжні кейси, кейси-приклади, комплексні кейси, кейси-рішення.

Відповідно до Програми з англійської мови для ЗЗСО (10-11 класи) [4] в межах тематики ситуативного спілкування рекомендуємо такі приклади використання різних видів кейсів для формування вмінь монологічного мовлення на уроці АМ.

1) Кейси-випадки. Це короткі кейси, які окреслюють один випадок. Кейси цього типу використовуються на уроках для демонстрації понять або як тема для обговорення. Це короткі описи, які не вимагають від учнів спеціальної попередньої підготовки. В межах вивчення теми «Природа і погода» в 10 класі [4] прикладом кейсів-випадків може бути історія, в якій детально описуються природні катаклізми, їх види, вплив погоди на здоров'я та настрій людини.

2) Кейси-вправи. Дають учням можливість широко використовувати матеріал кейсів, коли необхідний кількісний аналіз. Маніпулювати цифрами в контексті реальної ситуації набагато цікавіше, ніж робити прості вправи. Прикладом такого кейсу для уроку за темою «Подорож» може бути історія з підготовкою до складних подорожей, які обмежені певними умовами та потребують спеціального спорядження.

3) Допоміжні кейси. Їх головною метою є передача інформації. Замість читання роздаткового матеріалу учні знайомляться з описом та інформацією, яку підготував учитель. Інформація, представлена у вигляді кейса сприймається учнями краще, ніж у звичайному документі. На практиці такий кейс можна використати при вивченні теми «Живопис», у якому дослідити історію розвитку окремого напрямку в живописі або факти з життя художника та його твори.

4) Кейси-приклади. Учні мають проаналізувати інформацію з кейса і виявити найважливіші зв'язки між різними складовими. Звичайно тут постає питання: чому все відбулося неправильно, і як цього можна було уникнути? В межах теми «Наука і технічний прогрес» це може бути ситуація, в якій описуються сучасні засоби комунікації та інформації, вплив науки на розвиток суспільства.

5) Комплексні кейси. Ці кейси описують ситуації, де головні аспекти заховані у великій кількості інформації, частина якої неістотна. Завданням учнів є пошук і виділення головних аспектів. Складність може полягати в тому, що виділені аспекти можуть бути взаємопов'язані.

6) Кейси-рішення. Учням необхідно вирішити, що вони будуть робити в обставинах, що склалися, і сформулювати план дій. Для цього учню необхідно потренуватися у виборі підходу, який більш всього націлений на успіх. Прикладом таких кейсів для уроків за темою «Країни виучуваної мови» може бути ділова гра: учні поїхали за кордон і за певний проміжок часу їм потрібно дізнатися основні відомості про країну, у якій вони знаходяться. Учні мають розробити певну стратегію дій.

Для формування вмінь монологічного мовлення в учнів старших класів ЗЗСО найкраще підходять допоміжні кейси, кейси-приклади та кейси-рішення, оскільки саме вони найбільше сприяють розвитку креативного мислення та творчого підходу, умінь аналізувати ситуації і шукати підходи до їх вирішення. Також вони легко поєднуються з з іншими методами навчання.

Можна виокремити такі переваги використання кейс-технології: 1) ситуації, випадки слугують для учнів конкретними прикладами для ідей та узагальнень, забезпечують основу для мислення, зацікавлюють учнів та захоплюють їхню уяву, допомагають пов'язати навчання з досвідом реального життя [8, с. 38]; 2) сприяє формуванню та розвитку вмінь працювати в команді та прислухатися до думки інших; 3) розвиває аналітичні, практичні, творчі, комунікативні, соціальні навички та навички самоаналізу [5, с. 94].

Таким чином, кейс-технологія є однією з ефективних технологій для формування вмінь монологічного мовлення в учнів старших класів, оскільки вона сприяє розвитку вмінь творчого й креативного мислення під час аналізу нестандартної ситуації та прийняття оптимального рішення, зацікавлює учнів процесом навчання, підвищує інтерес до вивчення АМ, а також допомагає вчителям навчати учнів аналізувати ситуації і шукати шляхи їх вирішення, дає можливість самовдосконалюватись та оновлювати власний педагогічний потенціал. Впровадження цієї технології впливає на формування особистості учня, здатного до адекватної соціалізації в умовах полікультурного соціуму, сприяє розвитку його інтелектуального та комунікативного потенціалу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Дегтярьова Ю. В. Підвищення ефективності навчання іноземних мов з використанням кейс-методів. URL : http: //www-center.univer.kharkov.ua/vesnik/full/173.pdf. (дата звернення: 13.05.2022).
2. Ковальова С. М. Кейс-метод як засіб підвищення ефективності навчання іноземним мовам. Військова освіта. 2014. № 1. С. 136-140.
3. Михайлова Е. Кейс и кейс-метод: общие понятия. Маркетинг. 1999. № 1. С. 109-117.
4. Навчальні програми з іноземних мов для загальноосвітніх навчальних закладів і спеціалізованих шкіл із поглибленим вивченням іноземних мов 10–11 класи. URL : https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-10-11-klas/2018-2019/inozemni-movi-10-11-19.09.2017.pdf. (дата звернення: 13.05.2022).

5. Пащенко Т. Кейс-метод як сучасна технологія навчання спеціальних дисциплін. Молодь і ринок. 2015. № 8. С. 94-99.

6. Сидоренко О., Чуба В. Ситуаційна методика навчання: теорія і практика. Практичний посібник. Київ: Центр інновацій і розвитку. 2001. 256 с.

7. Сурмін Ю. П. Кейс-метод: становлення та розвиток в Україні. Вісник Національної академії державного управління при Президентові України. 2015. № 2. С. 19-28.

8. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: Наук.-метод. посібн. О.І. Пометун, Л. В. Пироженко. За ред. О. І. Пометун. К.: Видавництво А.С.К., 2004. 192 с.

9. Шеремета П. Кейс-метод: з досвіду викладання в українській бізнес-школі / за ред. О. Сидоренка. Київ. Центр інновацій та розвитку, 1999. 80 с.

10. Oxford Advanced Learner's Dictionary. URL: https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/definition/english/case-study (дата звернення: 13.05.2022).

11. The Case Centre. URL: https://www.thecasecentre.org/buy/products/freeCases (дата звернення: 13.05.2022).

Петрова А. В.
група АН21М
Центральноукраїнський державний педагогічний
університет імені Володимира Винниченка
Науковий керівник – канд. філол. наук, доцент Снісаренко І. Є.

ВИКОРИСТАННЯ ПЛАНІВ УРОКІВ ФОРМАТУ ESL ЯК ІНСТРУМЕНТА НАБУТТЯ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ УЧНЯМИ СТАРШИХ КЛАСІВ

Через набуття інтегрованою освітою популярності, наразі існує необхідність в адаптації навчального матеріалу з англійської мови її вимогам [8, с. 61]. Використання оригінальних планів уроків формату ESL є доречним для досягнення поставленої мети, однак освітня програма не має бути порушена, а отже, добір тем повинен відповідати заданому Міністерством освіти та науки України спискові [4, с. 22].

Перелік лексичних тем з 10-го класу вміщує такі: робота і професії, шкільне життя, країни виучуваної мови (за вибором), Україна, наука і технічний прогрес, живопис, природа та погода, харчування, спорт та дозвілля, я, моя родина та друзі. В 11-му класі тема живопису поширюється до вивчення мистецтва загалом, тепер вивчається місце України у світі, а не культура Батьківщини окремо, додається тема про подорожі, прибирається тема спорту, а інші попередньо зазначені – зберігаються задля розвитку та закріплення.

Тож, можна добрати ресурси саме за узгодженим переліком тем. Задля реалізації такої мети видається можливим використовувати популярні безкоштовні онлайн-ресурси, такі як: Linguahouse [5] та ESL Brains [6]. Перевагою цих ресурсів є те, що вони регулярно оновлюються та поповнюються новими розробками. Не менш важливим для реалізації поставленого завдання є використання можливостей фільтрації планів за часовим показником (на скільки розрахований урок) віковим параметром [5] та рівнем лексики у старших класах – B1 та B2 (для спеціалізованих шкіл) за програмою. Щобільше, актуальною наразі є можливість використання електронних планів уроків з ресурсу ESL Brains у формі презентацій, де на слайдах послідовно розташована уся необхідна інформація без зайвих елементів, що спрощує скеровування уваги учнів та забезпечує ефективність проведення навчального процесу у сучасних умовах.

Однак варто зазначити, що введення таких уроків має бути втілене при такій адаптації тематичних тестів, щоб перевіряти актуальні знання учнів. Так само дієвим у розв'язанні цієї проблеми може бути використання самої схеми уроку формату ESL як шаблону для створення власних планів за наявними та затвердженими Міністерством освіти та науки України підручниками [7]. Через що необхідним є зазначити основні характеристики та відмінності такого типу планів.